

Розділ I. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.125

О.І. Левченко

НОРМА ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ВИМІРУ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано якість норми права з позиції ефективності її дії на суспільні відносини. Наведено ознаки норми, що визначають ефективність самого правового регулювання, тобто їх загальновідомість, зрозумілість, несуперечливість і системність. Доведено, що ціннісна спрямованість норми права збігається з цінностями права взагалі. Звернено увагу на захищеність нормативного інтересу у праві, зокрема на те, що норма права, яка допускає корупцію або навіть провокує на неї, виключає можливість ефективного правового регулювання суспільних відносин.

Ключові слова: *норма права, ефективність, цінність, правове регулювання, суспільні відносини, законодавча техніка, дефініція, інтерес.*

В данной статье проанализировано качество нормы права с позиции эффективности ее действия на общественные отношения. Представленные признаки нормы (общеизвестность, понятность, непротиворечивость и системность) определяют эффективность самого правового регулирования. Доказано, что ценностная направленность нормы права совпадает с ценностями права в целом. Обращено внимание на защищенность нормативного интереса в праве, в частности на то, что норма права, которая допускает коррупцию или даже провоцирует к совершению коррупционных действий, исключает возможность эффективного правового регулирования общественных отношений.

Ключевые слова: *норма права, эффективность, ценность, правовое регулирование, общественные отношения, законодательная техника, дефиниция, интерес.*

This article analyzes the quality of the rule of law from the perspective of the effectiveness of its action on public relations. Offered features of the norm (such as common knowledge, lucidity, consistency, system) determine the effectiveness of legal regulation. It has been proved that the value orientation of the rule of law coincides with the values of law in general. Attention was drawn to the security of the normative interest in law, in particular on the fact that the rule of law, which allows for corruption or even provokes the commission of acts of corruption, eliminates the possibility of an effective legal regulation of social relations.

Key words: *rule of law, effectiveness, value, legal regulation, public relations, legislative technique, definition, interest.*

Сьогодні Україна переживає закономірний законодавчий бум "революційної правотворчості", це з одного боку. З іншого – неозброєним оком видно її кричущу неефективність, в основі якої лежить невідповідність розбудованого права, закону, норми реальним соціально-економічним, політичним і культурним процесам, які відбуваються в українському суспільстві. До цього треба додати, що в цьому випадку порушені не тільки всі існуючі правила нормативного проектування, порушена навіть юридична техніка їх створення. Мало того, ми часто бачимо *allegatio contra interpretationem verborum*¹. Нормотворчість зводиться до прийняття законодавчих актів, які від самого початку приречені на неефективність їх дії, оскільки в них відсутні не тільки загальні, але й спеціальні умови та критерії ефективної правотворчості і правореалізації. Про загальні вимоги щодо ефективності дії права ми вже говорили раніше. Зупинімося тепер на спеціальних критеріях ефективності його дії.

Дослідження спеціальних критеріїв ефективності правового регулювання потрібно починати з аналізу якості норми права. Якість норми права – це насамперед *якість її змісту*. А визначається вона не тільки досконалою юридичною технікою, логічністю, стислістю тощо, а перш за все тим, чи адекватно вона відображає об'єктивну реальність. У юридичній літературі поняття якості норми права інколи підміняється категорією "внутрішні умови ефективності норм". Наприклад, С.Ю. Марочкин вирізняє внутрішні умови ефективності норм міжнародного права. А саме: оптимальність норм (узагальнююча умова), їх реальність, доцільність, відповідність правових засобів цілям, внутрішня несуперечливість, відповідність юридичного методу впливу регульованим відносинам, чітка формальна визначеність, ясність формулювань, дотримання інших правил нормотворчої техніки, проведення правотворчих і правозастосовчих заходів з точної та повної імплементації норм у межах держав².

О.Е. Лейст уважав, що "ефективність права наперед визначається загальновідомістю, зрозумілістю та несуперечливістю правових норм, їх системністю (хоча б безпробільними зв'язками матеріально-правових і процесуальних норм), домірністю соціальних цілей норм і юридичних засобів досягнення цих цілей, забезпеченістю права дієвою системою органів правосуддя й інших правоохоронних органів"³. Таким чином, він виводить у розряд ознак норми, що визначають ефективність самого правового регулювання, їх *загальновідомість, зрозумілість, несуперечливість і системність*.

¹ Твердження, яке суперечить смислу слів.

² Див.: Марочкин С. Ю. Условия и критерии эффективности норм международного права: Понятие, соотношение / С. Ю. Марочкин // Правоведение. – 1984. – № 2. – С. 74 – 78.

³ Див.: Лейст О.Э. Сущность права: Проблемы теории и философии права / Лейст О. Э. – М. : Зерцало, 2002. – С. 93.

Однак не зовсім коректно ставити в один ряд з ознаками якості норм права саму якість системи норм права й окремих зовнішніх умов ефективного правового регулювання, оскільки ці категорії не є однопорядковими. Норми права стають вихідним пунктом руху до кінцевого стану, здійсненню їх у реальному житті. Тому так важливо вміти правильно визначати якість змісту правових норм. Особливу увагу звернув на це й В. Толстик, визначаючи критерій змісту права як сукупність цінностей, що відбивають компромісний інтерес соціуму та відповідають вимогам здійсненності¹.

На наш погляд, сукупність критеріїв змісту права повинна охоплювати весь обсяг змістового боку права, відповідно до чого не обмежуватися лише переліченими критеріями. Значущість з'ясування критеріїв якості норми, зокрема її змісту, викликана тим, що норма права задає ритм механізму правового регулювання, значною мірою прогнозуючи його успішність.

За точним зауваженням В.С. Нерсесянца, засобами такого руху виступають форми (правовідносини, суб'єктивні права та обов'язки), похідні від самого цього належного змісту норми права, які немовби силою саморуху приводять до правової реальності².

Важливість змісту норми права для правового регулювання служить підставою для прийняття як одного з критеріїв якості норми права правову цінність такої норми.

Більшість авторів вважають, що "...ефективність правової норми визначається тим, наскільки її реалізація сприяє досягненню цілей, поставлених перед правовим регулюванням"³.

Саме для досягнення ефективного правового регулювання чимале значення має самий зміст як безпосередньої найближчої мети дії правової норми, так і опосередкованої, тобто подальшої мети правової норми. Така модель якості норми задає нові параметри соціально-ціннісного змісту правового регулювання. Правова норма виступає структурним початковим елементом права з цільовим змістом. У науковій літературі зазначається, що *саме правові норми в цілому*, а не їхні структурні елементи мають конкретні соціальні цілі й поза правовими нормами останні взагалі діяти не можуть. Відповідно й про ціннісний зміст можна вести мову, починаючи з рівня норми права, а не її структурних елементів.

¹ Див.: Толстик В. А. От плюрализма правопонимания к борьбе за содержание права / В. А. Толстик // Государство и право. – 2004. – № 9. – С. 17 – 21.

² Див.: Нерсесянц В. С. Право и закон: Из истории правовых учений / Нерсесянц В. С. – М.: Наука, 1983. – С. 353.

³ Див.:Эффективность правовой нормы / Кудрявцев В. Н., Самоценко И. С., Глазырин В. В. – М.: Юрид. лит., 1980. – С. 22.

Ефективність правової норми закладена в її змісті, структурі й безпосередніх цілях. Якість ефективності правового інституту незмінна доти, доки не зміниться чи не втратиться його соціальна цінність.

Ціннісні орієнтири, закладені в змісті норми права, правового інституту, підгалузі права, галузі права виокремлюються безпосередньо з цілей цих структурних складових права. Правові цілі утворюють ступінчасту систему. Розрізняючи безпосередні й опосередковані цілі таких структурних елементів права, як норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, можна припустити, що всі безпосередні (найближчі) цілі також не повинні суперечити цілям опосередкованим (дальшим) і загальним цінностям права, його ідеї та принципам. Опосередкована мета на найвищому правовому рівні прирівнюється до мети права взагалі, котра як сама, так і засоби її досягнення мають відповідати ціннісним критеріям права його ідеї та принципам права. Учені зазначають, що "окремі цілі конкретних правових норм, взаємопереплітаючись і взаємоконкретизуючись, якісно збільшуються й трансформуються в цілі правових інститутів, останні в цілі галузей законодавства чи міжгалузевих правових комплексів та ін."¹.

Цей зв'язок є зворотнім. Цінності права диктують цінності правових норм, як і цілі права перетворюються на цілі правових галузей, інститутів, а потім уже норм. *Важливо, щоб одна мета логічно впливала з іншої, не суперечила їй та не допускала двоякого тлумачення своєї цінності.* Ціннісна спрямованість норми права повинна збігатися з цінностями в праві взагалі. Несуперечливість цінностей норм права цінностям права взагалі і є правовою цінністю норми права. Якщо зміст норми права не збігається з ціннісними уявленнями про право, правове регулювання суспільних відносин автоматично позбавляється ознаки ефективності.

Наступним критерієм якості права можна вважати захищеність нормативного інтересу. Необхідність систематичного аналізу законодавчих актів на захищеність нормативного інтересу визнана міжнародним співтовариством. У науці пропонуються різні підходи, які дозволяють перевірити норму права на захищеність нормативного інтересу². Треба вирізнити випадки, що виключають захищеність нормативного інтересу: 1) якщо норма права переважно виражає інтереси тільки деяких верств суспільства, (зазвичай представників фінансово-економічних олігархічних кланів) котрі "купили" її прийняття; 2) якщо норма є надто дорогою для об'єкта

¹ Див.: Эффективность правовой нормы / Кудрявцев В.Н., Самощенко И.С., Глазырин В.В. – М.: Юрид. лит., 1980. – С. 34.

² Див.: Субачев В. В. Философско-логические аспекты диалектической взаимосвязи интересов и прав /В. В. Субачев // Философия права. – 2004. – № 4. – С. 65-73; Сабикенов С. Н. Об объективном характере интересов в праве / С. Н. Сабикенов. – Советское государство и право. 1981. – № 6. – С. 14-21.

регулювання; 3) якщо норма права надає необмежені дискреційні повноваження виконавцеві (тобто чиновнику) і тим самим утруднює здійснення контролю за його поведінкою.

Чинниками, які знижують захищеність нормативного інтересу, виступають також:

1) невизначеність кола повноважень за конкретним державним органом, збіг повноважень з іншими державними органами. Дублювання повноважень різних державних органів не тільки створює основу корупції, але й підвищує ступінь відмови в реалізації законних прав і вимог громадян. Тим самим створюється необхідне середовище для чиновника, направлене на задоволення його особистих інтересів на шкоду інтересам громади;

2) нечіткість розподілу обов'язків усередині державного органу. Розмиті формулювання повноважень, неясний розподіл обов'язків усередині державного органу врешті-решт можуть привести до ухилення чиновників від відповідальності (їх безкарність) ;

3) відсутність елементів гласності, підконтрольності громадянам у діях державних органів. Існують інші умови, що полегшують виникнення чинників прямої дії, які спричиняють низьку захищеність нормативного інтересу. До таких умов можна віднести:

а) множинність варіантів диспозицій правових норм; б) широкі можливості відомчої та локальної нормотворчості; в) неузгодженість, неповнота норм; г) пробільність законодавства.

Норма права, яка допускає корупцію або навіть провокує на неї, буквально виключає можливість для ефективного правового регулювання суспільних відносин. Вона згубно впливає й на механізм державного регулювання, тим самим позбавляючи норму права умов для ефективного реалізації. Така норма нівелює всі інші позитивні фактори, що визначені її змістом.

Критерієм ефективності правового регулювання є також лаконічна, доступна та грамотна мова, належний стиль викладу юридичної норми, а також структурна цілісність і завершеність норми права.

І.М. Грязін у цьому зв'язку зазначав: "Мова, текст права розуміються нами в сенсі опосередкованої форми права... Право взагалі не може існувати, не будучи втіленим у текстуальну форму"¹. Схожих поглядів дотримується й А.В. Поляков, підкреслюючи, що "правова норма завжди конститується певним текстом, вираженням у мовній формі (саме мова об'єктивує нормативний бік права, і поза мовою вона не існує)"². А. Рейлі,

¹ Див.: Грязін І. Н. Текст права: Опыт методологического анализа конкурирующих теорий / Грязін І. Н. – Таллинн : Эсти раамат, 1983. – С. 190.

² Див.: Поляков А. В. Общая теория права : курс лекций / Поляков А. В. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. – С. 479.

погоджуючись із ним, стверджує, що право "міцно пов'язане з текстом"¹. При цьому Л.В. Голосков вважає, що за всієї важливості письмової текстувальної форми права (яка існуватиме невизначено довго) "необхідним є новий принцип модернізації окремих елементів норми права, який допустить можливість їх генерації в електронній формі, що миттєво розповсюджується на термінали всіх суб'єктів права"². І мабуть у вік комп'ютерних технологій – це правильно.

Якість права за такими критеріями, як лаконічна, доступна та грамотна мова, належний стиль викладу юридичної норми; її структурна цілісність і завершеність можна визначити тільки виходячи з аналізу писаних джерел права.

Саме законодавча техніка, поряд із пізнанням і використанням об'єктивних соціальних закономірностей, національних традицій та інших значущих соціальних чинників, дозволяє виразити мудрість, логічність, суворість, чіткість і ясність сформульованих у законах правових приписів. Така позиція знаходить відгук у висновках Д. Керимова, Н. Кузнецової³. Отже, найважливішою складовою якості юридичної норми є такі елементи юридичної техніки, як мова й стиль викладу її змісту.

Законодавча техніка відіграє суттєву роль у забезпеченні ефективності правового регулювання суспільних відносин через якісний виклад норм права у нормативно-правових актах. Правильне використання прийомів юридичної техніки, зокрема особливості юридичних конструкцій, дозволяє дотримуватися повноти й несуперечливості встановлення та вираження норм у нормативно-правових актах. Отже, якість норм права взаємопов'язана з якістю правового регулювання. Але абсолютизувати в цьому сенсі як норму права, так і правовий компонент взагалі в досягненні мети якісного соціального регулювання суспільних відносин, мабуть також буде недоречним: "Неможливо практично всі дії суб'єктів вважати результатом впливу на їх волю, свідомість, поведінку тільки юридичних засобів при цьому зменшуючи значення соціально-економічних, психологічних, моральних і інших регуляторів поведінки"⁴.

¹ Див.: Reilly A. Reading the Race Power: a hermeneutic analysis // [1999] MULR 19; (1999) 23 Melbourne University Law Review 476.http

² Див.: Голосков Л. В. Проблемы модернизации отдельных элементов нормы права: теоретико-информационный подход / Л. В. Голосков // Философия права. – 2004. – № 4. – С. 94.

³ Див.: Кузнецова Н. Эффективность уголовно-правовых норм и языка закона / Н. Кузнецова // Социалистическая законность. – 1973. – № 9. – С. 29; Керимов Д. А. Законодательная техника / Д. А. Керимов // Общая теория государства и права: Академический курс: В 2-х т. – Т. 2: Теория права. – М.: Юрист, 1998. – С. 174, 176.

⁴ Див.: Сапун В.А. Механизм реализации советского права / Правоведение, № 1. – 1988. – С. 3.

Значно підвищити ефективність дії норм права в умовах кризової ситуації, коли багаторазово змінюються правові положення, можна шляхом збільшення не тільки кількості, але, головне, якості нормативних дефініцій, які мають найбільшу стабільність у вітчизняному законодавстві в ході регулювання суспільних відносин¹.

Стрімкий розвиток сучасного законодавства може привести до механічного запозичення іноземних законів, перенесення їх до України без урахування національних особливостей. При цьому вкрай небажаним є некоректне використання іноземних понять і термінів, оскільки механічне запозичення текстів норм права робить, зазвичай, вітчизняне законодавство суперечливим. Однак небезпека прямого запозичення криється не тільки в цьому. Часто запозичення таких законів без урахування національних особливостей позбавляє ці норми права однієї зі сторін мотивації дотримання нормативних приписів².

У тісному зв'язку з критеріями, що розглядалися в цій статті, перебуває такий критерій, як повнота встановлення й вираження юридичної норми. Чим точніше сконструйовано в нормі модель правовідношення, чим повніше перекладено економічні й інші категорії мовою юридичних понять прав, обов'язків і їх співвідношення, тим ефективніша реалізація норми в правовідношенні³.

Як слушно зазначається в літературі, "модель правовідношення, що дано в нормі, може не відповідати змісту відносин через те, що недостатньо зрозумілими й урахованими в нормі є вимоги, які ставить зміст. Така невідповідність може виразитися в тому, що передбачені нормою відносини або не виникнуть, або будуть здійснюватися не так, як передбачено нормою. І чим швидше стане зрозуміло невідповідність норми об'єктивним вимогам, тим швидше буде прийнято новий варіант, який відповідатиме цьому змісту, тим ефективнішим буде правовий вплив"⁴.

Важливим критерієм ефективності правового регулювання є адекватність норми права за змістом і за формою. Адекватність за змістом означає відповідність норми права наявним суспільним відносинам, її своєчасність. Цей критерій сприяє корисності норми й запобігає її шкідливості.

¹ На жаль, ми сьогодні бачимо тільки неухильне зростання кількості нормативних матеріалів, серед яких ніяк не можливо розглядати ні стабільні нормативні дефініції, ні напрям правового регулювання взагалі.

² Небезпека цього процесу полягає в тому, що запозичення елементів західної правотворчості є не вибірковим, а використання їх при формуванні законодавчої бази України має систематичний характер.

³ Див.: Алексеев С. С. Механизм правового регулирования советских общественных отношений / Алексеев С. С. – М.: Юрид. лит., 1966. – С. 18 – 22.

⁴ Див.: Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Халфина Р. О. – М.: Юрид. лит., 1974. – С. 39.

На важливість соціальної обґрунтованості норм звертала увагу Н.Ф. Кузнецова¹. С.М. Пелевін визначав ефективність правового регулювання як "адекватність засобів правового регулювання та способів застосування права тим суспільним відносинам, на регулювання яких воно спрямоване, згідно з метою, що відповідає об'єктивним умовам розвитку суспільства"².

Якщо норма права не відбиває адекватно регульованих суспільних відносин, то така норма права втрачає якість загальнозначущості, що не дозволяє їй служити ефективним регулятором. Тому можна погодитися зі С. Шликовим, який писав: "Якщо, оцінюючи ефективність, виходити тільки зі співвідношення її результату й мети, то в деяких випадках доведеться визнати соціально ефективною, наприклад, застарілу, тобто не відповідну соціальним потребам норму, лише на тій підставі, що її прояв веде до реального досягнення тих самих соціальних наслідків, які давно перестали бути потрібними суспільству"³. Норми, які не відповідають критерію адекватності за змістом, або взагалі не реалізуються, або ступінь їх реалізації вкрай низький. Це пов'язано з тим, що суб'єкти права не користуються нормою як масштабом, оскільки зникає об'єкт виміру. Можливою є ситуація, коли зникає і юридичний суб'єкт, і юридичний факт, визначений у нормі. Закономірно, що одночасно втрачається й здатність норми на ефективне врегулювання суспільних відносин.

Одним із критеріїв якості норми права є адекватність норми права наявним суспільним відносинам, об'єктивним тенденціям суспільного розвитку. Іншим виразом відповідності приписів правових норм закономірностям та основним напрямам суспільного розвитку є їхня наукова обґрунтованість і реальність виконання⁴.

Інтереси суспільства, його пріоритети відбиваються також і в інших соціальних регуляторах, відмінних від права, таких, як норми моралі, звичаю тощо.

Відповідність змісту норм права іншим соціальним нормам – це одна зі складових критерію адекватності змісту норми права наявним суспільним відносинам. Норма права, яка не відповідає часу, – це "мертва" норма. І як казали раніше стародавні римські юристи – *mortuus exitus non est exitus*. Її існування в нормативно-правовій базі не тільки не сприяє рухові

¹ Див.: Кузнецова Н. Ф. Проблемы изучения эффективности уголовно-правовых норм и институтов / Н. Ф. Кузнецова // Эффективность применения уголовного закона. – М.: Юрид. лит., 1973. – С. 27.

² Див.: Пелевин С. М. Эффективность права и дальнейшее совершенствование законодательства о разводах / С. М. Пелевин // Правоведение. – 1971. – № 1. – С. 98.

³ Див.: Шлыков С. А. О содержании понятия эффективности правовых норм / С.А. Шлыков // Труды ВНИИСЗ. – М., 1977. – Вып. 8. – С. 19.

⁴ Див.: Федосова В. А. Эффективность действия норм советского государственного права / Федосова В. А. – Воронеж: Изд-во Воронежского гос. ун-та, 1984. – С. 35.

правового регулювання вперед, воно дезорганізує правове регулювання, створює додаткові проблеми в розвитку норм права, згубно позначається на правосвідомості громадян, тим самим знижуючи загальний рівень ефективності правового регулювання. *Діалектика тут виражається в суперечності між стабільністю правової норми й динамікою розвитку суспільних відносин.* Її існування неминуче, але в праві треба виробити механізми, здатні згладжувати необхідність існування такої діалектики. Цьому може сприяти прозорість нормативно-правового регулювання й наявність у ньому швидкості правової реакції на відповідні соціально-економічні й політичні зміни в суспільному житті. Тільки в такому разі можна йти про більш-менш ефективне регулювання суспільних відносин у державах перехідного типу.

Використана література:

1. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования советских общественных отношений / Алексеев С. С. – М. : Юрид. лит., 1966. – 187 с.
2. Голосков Л. В. Проблемы модернизации отдельных элементов нормы права: теоретико-информационный подход / Л. В. Голосков // Философия права. – 2004. – № 4. – С. 90-94.
3. Грязин И. Н. Текст права: Опыт методологического анализа конкурирующих теорий / Грязин И. Н. – Таллинн : Эсти раамат, 1983. – 197 с.
4. Керимов Д. А. Законодательная техника / Д. А. Керимов // Общая теория государства и права: Академический курс: В 2-х т. – Т. 2: Теория права. – М. : Юрист, 1998. – 640 с.
5. Кузнецова Н. Эффективность уголовно-правовых норм и языка закона / Н. Кузнецова // Социалистическая законность. – 1973. – № 9. – С. 29.
6. Кузнецова Н. Ф. Проблемы изучения эффективности уголовно-правовых норм и институтов / Н. Ф. Кузнецова // Эффективность применения уголовного закона. – М. : Юрид. лит., 1973. – С. 27.
7. Лейст О.Э. Сущность права: Проблемы теории и философии права / Лейст О. Э. – М. : Зерцало, 2002. – 279 с.
8. Марочкин С. Ю. Условия и критерии эффективности норм международного права: Понятие, соотношение / С. Ю. Марочкин // Правоведение. – 1984. – № 2. – С. 74 – 78.
9. Нерсесянц В. С. Право и закон: Из истории правовых учений / Нерсесянц В. С. – М. : Наука, 1983. – 366 с.
10. Пелевин С. М. Эффективность права и дальнейшее совершенствование законодательства о разводах / С. М. Пелевин // Правоведение. – 1971. – № 1. – С. 98.
11. Поляков А. В. Общая теория права : курс лекций / Поляков А. В. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. – 863 с.
12. Сабикенов С. Н. Об объективном характере интересов в праве / С.Н. Сабикенов. – Советское государство и право. 1981. – № 6. – С. 14-21.

13. Сапун В.А. Механизм реализации советского права // Правоведение, № 1. – 1988. – С. 3-11.
14. Субачев В. В. Философско-логические аспекты диалектической взаимосвязи интересов и прав / В. В. Субачев // Философия права. – 2004. – № 4. – С. 65-73;
15. Толстик В. А. От плюрализма правопонимания к борьбе за содержание права / В. А. Толстик // Государство и право. – 2004. – № 9. – С. 17 – 21.
16. Федосова В. А. Эффективность действия норм советского государственного права / Федосова В. А. – Воронеж : Изд-во Воронежского гос. ун-та, 1984. – 157 с.
17. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Халфина Р. О. – М. : Юрид. лит., 1974. – 351 с.
18. Шлыков С. А. О содержании понятия эффективности правовых норм / С. А. Шлыков // Труды ВНИИСЗ. – М., 1977. – Вып. 8. – С. 19.
19. Эффективность правовой нормы / Кудрявцев В. Н., Самощенко И. С., Глазырин В. В. – М. : Юрид. лит., 1980. – 280 с.
20. Reilly A. Reading the Race Power: a hermeneutic analysis // [1999] MULR 19; (1999) 23 Melbourne University Law Review 476.http

УДК 351.942:340.12:343.13(477)(094.4)

О.М. Литвинов

ЗНОВУ ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПРИХОВАНИХ ІНТЕНЦІЙ КУЛЬТУРИ В ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ АБО ПРО НОВИЙ СЮЖЕТ З НОВОГО КПК УКРАЇНИ

На основі культурологічного підходу розглядаються можливі причини неадекватних формулювань юридичних термінів, що в умовах вторинних культур стає індикатором злочинних аспектів реальних дій правоохоронних органів як рудиментів їхнього функціонування за часів тоталітаризму. На прикладі формулювання назви ст. 271 КПК України, що не відповідає її змісту, зроблено спробу проаналізувати витoki такої недбалості, що є неприпустимим для мови законодавства, терміни якого мають бути однозначними.

Ключові слова: *юридична термінологія, приховані інтенції культури, правова реальність, вторинні культури, смисли, природне право, КПК України.*

На основе культурологического подхода рассматриваются возможные причины неадекватных формулировок юридических терминов, что в условиях вторичных культур становится индикатором преступных аспектов реальных действий правоохранительных органов как рудиментов их функционирования во времена тоталитаризма. На примере формулирования названия ст. 271 УПК Украины, которое не соответствует её содержанию, предпринята попытка проанализировать истоки такой небрежности, что является недопустимым для языка законодательства, термины которого должны быть однозначными.

Ключевые слова: *юридическая терминология, скрытые интенции культуры, правовая реальность, вторичные культуры, смыслы, естественное право, УПК Украины.*